Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Monumentnummer*: 532488

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	24 februari 2017
Kadaster deel/nr	82930/97

*Woonplaats**	*Gemeente**	*Provincie**
Tiel	Tiel	Gelderland

Locatienaam	*Locatieomschrijving*
Tiel	

*Kadastrale gemeente**	*Sectie**	*Kadastraal object**	*Appartement aanduiding*	*Grondperceel*
Tiel	D			7372

*Omschrijving***

Sluiswachterswoning.

NIEUWE HOLLANDSE WATERLINIE

Inleiding

SLUISWACHTERSWONING behorend bij de Inlaatsluis / Rivierwaterkering / Brug en het Inundatiekanaal ten zuiden van Tiel. De woning is gelegen aan de noordoostzijde van dit werk aan de dijk die de kanaalinlaat verbindt met de Waal. Het betreft een militaire dienstwoning, die vermoedelijk ook een civiele bestemming kende. Het pand dateert vermoedelijk van omstreeks 1930 en is de opvolger van een eerder exemplaar op ongeveer dezelfde plaats. Iets westelijk van de woning staan naast elkaar een houten schotbalkenloods en een Nissenhut. In de toegepaste architectuur van dergelijke dienstwoningen bestond geen uniformiteit. Het gebruikte bouwmateriaal varieerde, maar bestaat gewoonlijk uit baksteen of hout, terwijl ook het aantal bouwlagen verschilde. Ook voor wat betreft de locatie van een wachterswoning zijn geen duidelijke standaarden en de lokale omstandigheden hebben hierbij een grote rol gespeeld. De sluiswachterswoning bij de Inlaatsluis te Tiel onderscheidt zich niet of nauwelijks van een vrijstaande burgerwoning van omstreeks 1930. De woning aan de noordoostzijde van de inlaat te Tiel ligt op een langgerekt terrein tussen de rivier- en kanaaldijk ter plaatse (zuid) en de Ophemertsedijk (noord). De grootste lengte en de daknok van het pand strekken zich uit

van west naar oost. Het van meerdere posities goed waarneembare pand is in relatief recente tijd gewijzigd door interne verbouwing en constructie van houten aanbouwsels langs de zuidzijde(n). De hoofdgevel (langsgevel aan de Ophemertsedijk), de westgevel en de noordelijke helft van de oostgevel zijn in essentie vrij goed bewaard, hoewel geen van de vensteropeningen meer authentiek is ingevuld. Hoog in het zuidelijk dakvlak links twee tuimelramen. Het interieur is niet bezocht.

Omschrijving

SLUISWACHTERSWONING van omstreeks 1930, gebouwd op van oorsprong rechthoekige plattegrond (ca. 10 x 7 m) als opvolger van een eerder op deze plaats staand exemplaar. De eenlaagse woning is uitgevoerd in baksteen en wordt gedekt door een met rode, holle pannen belegd zadeldak, met door balkkoppen gedragen kort overstek en dito goot. In de daknok aan weerszijden een gemetseld rookkanaal. Centraal in beide dakvlakken een authentieke koekoek / dakkapel onder met dito pannen gedekt lessenaarsdak. De koekoeken zijn voorzien van twee raampjes. In de noordelijke hoofdgevel toegangsopening met voor de bouwtijd kenmerkende, houten deur met links een gekoppeld venster en verder links hiervan een als erker uitgevoerde vensteropening met aflopende dekking. Rechts een tweede venster. Op de begane grond van de westgevel twee hiermee vergelijkbare vensters en in de oostelijke kopse gevel één. Al deze vensters met bovenlicht en bakstenen onderdorpels. In de topgevels 2 x 2 kleinere vensters. Gevelopeningen onder strekken.

Waardering

De SLUISWACHTERSWONING aan de noordoostzijde van de inlaatsluis / rivierwaterkering / brug nabij de Waal ten zuiden van Tiel is van algemeen belang vanwege:

* Cultuurhistorische waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie zoals deze is ontworpen door C.R.T. Kraijenhoff en in eerste aanleg vanaf 1815 door hem, Jan Blanken en majoor-ingenieur Willem Offerhaus is gerealiseerd en daarna door anderen gedurende ongeveer 125 jaar is versterkt en verbeterd.

* Architectuurhistorische waarden, in het bijzonder als uiting van een aan de militair-strategische bouwkunde gerelateerde bebouwing, die gebaseerd is op: a. het systeem van inundatie en accesverdediging (20ste eeuw).

Het betreft hier een onderdeel dat dateert van rond 1930, namelijk een militaire en civiele dienstwoning.

* Ensemblewaarde en situationele waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Tevens vanwege de functionele en fysieke samenhang met de overige onderdelen van het complex en in het bijzonder met de werken voor de waterinlaat.

* Het onderdeel is tamelijk representatief omdat het een voorbeeld is van een omstreeks 1930 - als opvolger van een ouder exemplaar - bij een groot waterwerk ingerichte militaire en civiele dienstwoning.

* Het onderdeel is tamelijk gaaf bewaard omdat - ondanks aanbouwen aan de achterzijde en vernieuwde vensters - hoofdvorm en diverse bouwkundige details, alsmede verschillende onderdelen herkenbaar zijn gebleven.

Hoofdcategorie	*Subcategorie*	*Functie*
Verdedigingswerken en militaire gebouwen	Militair verblijfsgebouw	